

Sygn. akt: I C 1509/16 upr.

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2017 roku

Sąd Rejonowy w Szczytnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Małgorzata Banaszewska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Monika Nalewajk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 marca 2017 roku w S.,

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.,

przeciwko M. C.,

o zapłatę

- zasądza od pozwanego M. C. na rzecz powoda (...) S.A. w W. kwotę 2.328,09 (dwa tysiące trzysta dwadzieścia osiem złotych dziewięć groszy) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 01 września 2016 roku do dnia zapłaty,
- oddała powództwo w pozostałej części,
- nie obciąża pozwanego kosztami procesu.

Sygn. akt I C 1509/16 upr

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka Akcyjna w W. w pozwie przeciwko M. C. złożonym w elektronicznym postępowaniu upominawczym w dniu 01 września 2016 roku domagała się zasądzenia kwoty 3.317,79 złotych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia zwrotu kosztów sądowych w wysokości 42 złote oraz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 900 złotych.

W uzasadnieniu pozwu twierdziła, iż wiarygodność objęta żądaniem pozwu wynika z umowy pożyczki pieniężnej nr (...) zawartej z pozwanym. Na jej podstawie powódka zobowiązała się udzielić pozwanemu pożyczki w kwocie 2.500 złotych, a pozwany zobowiązał się zwrócić pożyczkę zgodnie z harmonogramem spłat wraz z odsetkami umownymi w wysokości stałej stopy oprocentowania 10% w stosunku rocznym. Nadto, zobowiązał się uiszczać wraz z ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 25 złotych miesięcznie oraz jednorazową opłatę przygotowawczą w wysokości 975 złotych uiszczaną proporcjonalnie do liczby rat pożyczki w terminach spłaty rat pożyczki. Powódka twierdziła, że na kwotę dochodzoną w niniejszym postępowaniu składały się:

1. 2.291,67 złotych stanowiąca sumę niespłaconego kapitału pożyczki,

2. 36,42 złote stanowiącą skapitalizowane odsetki umowne w wysokości 10 % w stosunku rocznym od kwoty niespłaconego kapitału tj. 2.291,67 złotych liczonymi od dnia następnego po dniu zapłaty ostatniej raty pożyczki tj. od dnia 24 czerwca 2016 roku do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu tj. do dnia 21 sierpnia 2016 roku,
3. 75 złotych tytułem przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego,
4. 864,70 złotych tytułem opłaty przygotowawczej,
5. 50 złotych tytułem opłaty administracyjnej

Powódka twierdziła, że z uwagi na opóźnienie w spłacie pożyczki przekraczające 60 dni rozwiązała umowę pożyczki za dwutygodniowym wypowiedzeniem pismem z dnia 15 czerwca 2016 roku.

Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 03 listopada 2016 roku stwierdziwszy brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Szczytnie, jako sądowi właściwości ogólnej strony pozwanej.

Powódka w piśmie z dnia 30 listopada 2016 roku precyzując swoje stanowisko domagała się zasądzenia od kwoty objętej żądaniem pozwu odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz uiściła opłatę uzupełniającą od pozwu w wysokości 58 złotych.

Pozwany M. C. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 roku przyznał, że zaprzestał spłaty pożyczki z uwagi na pogarszający się stan swego zdrowia i utratę możliwości zarobkowych.

Sąd ustalił, co następuje:

Powódka (...) S.A. w W. i pozwany M. C. w dniu 29 lutego 2016 roku zawarli umowę pożyczki nr (...) na okres 12 miesięcy. Na jej podstawie powódka wypłaciła pozwanemu kwotę 2.500 złotych, pozwany zobowiązał się zaś zwrócić kwotę pożyczki poprzez wpłatę rat kapitałowych i odsetek, powiększonych o opłatę administracyjną i opłatę przygotowawczą oraz ewentualne koszty dodatkowe na rachunek pożyczkodawcy W związku z zawarciem umowy powódka naliczyła pozwanemu opłatę przygotowawczą w kwocie 975 złotych, która została rozdzielona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i miała być uiszczana przez pozwanego łącznie z ratą pożyczki w terminach spłaty rat. Zgodnie z umową opłata przygotowawcza obejmowała poniesione przez pożyczkodawcę koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, na które składały się m.in. koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie jego zdolności kredytowej. Do każdej raty pożyczki została doliczona również opłata administracyjna w kwocie 25 złotych miesięcznie, która zgodnie z umową miała pokrywać koszty czynności związanych z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usług contact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów SMS. Opłata administracyjna miała być uiszczana przez pozwanego wraz z każdą ratą miesięczną. Łącznie opłata administracyjna od wszystkich rat miała wynieść 300 złotych. Nadto, w umowie przewidziano, że w przypadku opóźnienia klienta w spłacie pożyczki pożyczkodawca będzie uprawniony do podjęcia działań upominawczo-windykacyjnych na koszt klienta. W umowie przewidziano, że przekazanie sprawy do postępowania windykacyjnego nastąpi na koszt pożyczkobiorcy, który wynosić będzie 75 złotych. Całkowita kwota do zapłaty zastała określona w treści umowy na kwotę 3.910,16 złotych.

(dowód: umowa pożyczki nr (...) k. 22-29)

Powódka wypłaciła pozwanemu kwotę 2.500 złotych w dniu 01 marca 2016 roku.

(bezsporne)

Pismem z dnia 07 marca 2016 roku powódka skierowała do pozwanego harmonogram spłat pożyczki, zgodnie z którym pierwszą ratę pożyczki pozwany miała wpłacić 28 marca 2016 roku, a ostatnią 28 lutego 2017 roku.

(dowód: harmonogram spłat k. 30)

Pismem z dnia 01 czerwca 2016 roku powódka skierowała do pozwanego oświadczenie o rozwiązaniu umowy pożyczki z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia wzywając jednocześnie do zapłaty całości wymaganego zadłużenia wynikającego z umowy pożyczki tj. kwoty 3.852,20 złotych w terminie do dnia 15 czerwca 2016 roku.

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki oraz ostateczne wezwanie do zapłaty, wraz z dowodem nadania k. 31-32)

Decyzją (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w S. z dnia 19 grudnia 2016 roku pozwany M. C. został zaliczony do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności. Decyzją z dnia 23 stycznia 2017 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w J. przyznał pozwanemu zasiłek stały od dnia 1 stycznia 2017 roku w wysokości 481 złotych. Pozwany w okresie od 9 do 15 lutego 2017 roku w związku ze stwierdzoną chorobą nowotworową przebywał w SP ZOZ MSWiA w O.

(dowód: decyzja nr (...)1.2.2017.AW k. 38, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 40, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 41)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo co do zasady zasługuje na uwzględnienie, zaś co do wysokości zasadne jest jedynie w części.

Ustalenia stanu faktycznego sąd poczynił w oparciu o dokumenty przedłożone przez powódkę w postaci umowy pożyczki, harmonogramu spłaty pożyczki, oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki. Dokumenty te były ze sobą zgodne i tworzyły spójny obraz stanu faktycznego, który przez pozwanego nie został w żaden sposób zakwestionowany. Nie oznacza to jednakże, że żądanie pozwu w kształcie zgłoszonym przez powódkę zasługiwało w całości na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 720 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Umowa pożyczki, która została zawarta przed dniem 8 września 2016 roku, a której wartość przenosi pięćset złotych, powinna być stwierdzona pismem. Zgodnie zaś z przepisem art. 3 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. 2014r., poz. 1497 ze zm.) przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi, przy czym za umowę o kredyt konsumencki uważa się między innymi umowę pożyczki.

W warunkach niniejszej sprawy zawarcie przez strony umowy pożyczki było niewątpliwe, co potwierdził na rozprawie pozwany i co wynika z załączonych do pozwu: umowy pożyczki, harmonogramu spłat pożyczki. Pozwany nie zakwestionował faktu wypłaty kwoty pożyczki na podstawie zawartej umowy w wysokości 2.500 złotych w dniu 01 marca 2016 roku.

W umowie pożyczki zawartej przez strony przewidziano roczną stałą stopę oprocentowania na poziomie 10%.

Stopa oprocentowania pożyczki jest ceną jaką płaci pożyczkobiorca za możliwość czasowego korzystania ze środków finansowych otrzymanych od pożyczkodawcy na warunkach określonych w umowie pożyczki. Klauzula dotycząca stopy oprocentowania pożyczki stanowi przedmiotowo istotny element umowy pożyczki i w realiach niniejszej sprawy nie przekracza wysokości odsetek maksymalnych określonych w przepisie art. 359 § 2¹ k.c.

Wobec powyższego jako zasadne uznać należy żądanie pozwu w zakresie kwoty 2.291,67 złotych tytułem niespłaconego kapitału pożyczki oraz 36,42 złote tytułem skapitalizowanych odsetek umownych ustalonych od kwoty niespłaconego kapitału.

W ocenie Sądu niezasadne jest żądanie pozwu ponad wskazane powyżej kwoty, a obejmujące opłatę administracyjną, opłatę przygotowawczą, koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego. Łączna kwota tych opłat stanowić miała kwotę 989,70 złotych. Zdaniem Sądu postanowienia umowy w tym zakresie nie wiążą pozwanego.

Zasad swobody zawierania umów nie ma charakteru bezwzględny. Granice swobody umów wyznaczają przepisy prawa i zasady współżycia społecznego, a więc normy pozaprawne (art. 353¹ k.c.). Za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego uznaje się między innymi umowy, zawierane zwłaszcza w obrocie konsumenckim, które kształtują prawa i obowiązki stron stosunku w sposób nieodpowiadający słuszności kontraktowej. W szczególności będą to umowy sprzeciwiające się regułom uczciwości i rzetelności profesjonalnej oraz kontrakty rażąco nierównoważnie kształtujące wzajemne prawa i obowiązki, naruszające zasadę ekwiwalentności świadczeń przy umowie wzajemnej (wyrok SN z dnia 8 października 2004 roku, sygn. akt V CK 670/03). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 czerwca 2005 roku (sygn. akt II CK 739/04) wprost stwierdził, że jeżeli strony nadają zawieranej umowie cechę wzajemności, to mają swobodę w kształtowaniu wynikającego z niej zobowiązania o tyle tylko, o ile ich postanowienia nie podważają zasady ekwiwalentności świadczeń z umowy wzajemnej. Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy stwierdzić, iż zawarta przez strony umowa była sprzeczna z zasadami współżycia społecznego w części dotyczącej wskazanych powyżej opłat dodatkowych.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, nie uzgodnione indywidualnie, nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Powołany przepis zawiera klauzulę generalną pozbawiającą mocy wiążącej postanowień zamieszczonych w umowie zawartej z konsumentem, określonych przez ustawodawcę jako niedozwolone postanowienia umowne, czyli tzw. klauzule abuzywne. Warunkiem określonej klauzuli umowy za niedozwolone postanowienie umowne jest stwierdzenie, iż zostały spełnione następujące przesłanki: umowa została zawarta z konsumentem, postanowienie umowy nie zostało uzgodnione indywidualnie, postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 3 i 4 k.c.)

Okoliczności w jakich została zawarta umowa pożyczki wskazują, że pozwany poza wskazaniem kwoty pożyczki, nie miał rzeczywistego wpływu na ustalenie kosztów dodatkowych tj. opłaty administracyjnej, opłaty przygotowawczej oraz kosztów przekazania sprawy do postępowania windykacyjnych. Dokument umowy podpisanej przez pracownika powoda ze wskazaniem danych osobowych pozwanego, kwoty pożyczki, stopy oprocentowania, opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej oraz przewidzianych kosztów działań upominawczo-windykacyjnych został za pośrednictwem kuriera doręczony pozwanemu, który dokument ten podpisał, akceptując tym samym warunki umowy i ponownie przesłany do powódki. Nie sposób w takich warunkach przyjąć, że postanowienia umowy dotyczące tych kosztów dodatkowych zostały indywidualnie uzgodnione z pozwanym.

W przypadku zawarcia przez strony, jak w niniejszym przypadku - odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie. Zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki, ewentualnie zapłata prowizji. Ustawodawca, aby chronić interesy słabszych uczestników obrotu gospodarczego, jakimi zazwyczaj są konsumenci, wprowadził do kodeksu cywilnego instytucję odsetek maksymalnych których wysokość winna stanowić podstawowe odniesienie do oceny wysokości wynagrodzenia pożyczkodawcy ustalonego w umowie. Stopa tych odsetek, ustalana w odniesieniu do aktualnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego, co odzwierciedla aktualny układ stosunków gospodarczych oraz „cenę” pieniądza w obrocie międzybankowym i poziom inflacji, nie pozwala podmiotom uprzywilejowanym, jakim zwykle w obrocie z konsumentami są pożyczkodawcy, na wykorzystywanie przymusowego położenia słabszej strony

umowy. Odsetki, obok prowizji za udzielenie pożyczki, stanowią wynagrodzenie pożyczkodawcy za korzystanie przez kredytobiorcę z jego środków finansowych. W warunkach umowy zawartej przez strony wysokość wskazanych odsetek umownych wynosiła 10% w stosunku rocznym i została ustalona na poziomie odsetek maksymalnych. Zastrzeżenie w umowie opłat dodatkowych zmierzało w ocenie Sądu do obejścia przepisów dotyczących odsetek maksymalnych.

Umowa pożyczki, sformułowana zgodnie z zasadami uczciwego i rzetelnego obrotu na rynku kapitałowym, powinna jasno określać, które opłaty i prowizje stanowią zysk pożyczkodawcy, a które są pobierane na pokrycie konkretnych kosztów ponoszonych przez niego w związku z zawartą umową i jej obsługą. Za niedozwolone klauzule umowne, w świetle art. 385¹ § 1 k.c., należy więc uznać te postanowienie umowne, które pod postacią opłaty pobieranej formalnie na poczet pokrycia kosztów konkretnych czynności, w rzeczywistości stanowią dla pożyczkodawcy źródło dodatkowego zysku, stanowiące naruszenie przepisów dotyczących wysokości odsetek maksymalnych oraz niedopuszczalności kary umownej za niespełnienie świadczenia pieniężnego.

W umowie będącej przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu przewidziano opłatę przygotowawczą w wysokości 975 złotych, która obejmować miała koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki na które składają się m.in. koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy pożyczki u klienta, badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Opłata administracyjna w łącznej wysokości 300 złotych (25 złotych miesięcznie) obejmować zaś miała czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, usługi concact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów sms. Przewidziane w umowie koszty przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego – 75 złotych.

Trudno uznać, aby podmiot, który profesjonalnie zajmuje się udzielaniem osobom fizycznym pożyczek w związku z zawarciem każdej umowy ponosił koszty w wysokości 975 złotych, zwłaszcza że opłata ta, zgodnie z treścią umowy, miała rekompensować koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, na które składać miały się m.in. koszty obsługi dostarczenia i podpisania umowy pożyczki u klienta, badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Dokument pożyczki został doręczony pozwanemu za pośrednictwem kuriera, jednakże powódka nie wykazała jakie z tego tytułu poniosła koszty, jak również nie sposób stwierdzić, aby czynność polegająca na sprawdzeniu przez powódkę zdolności kredytowej pożyczkobiorcy generowała tak wysokie koszty. Podobnie trudno uznać, aby obsługa uiszczanych bezpośrednio na konto powódki rat kapitałowych w formie przelewu kosztowała 25 złotych dla jednej raty, tym bardziej, że ich księgowanie odbywa się w sposób automatyczny. W treści umowy nie wskazano też, za obsługę jakich ewentualnych wniosków klienta oraz za wysłanie jakich komunikatów SMS, miałyby być pobierana ta opłata. Powódka rozwiązała umowę pożyczki i w tej sytuacji żądanie zapłaty opłaty administracyjnej, która miała rekompensować koszty obsługi pożyczki również z tego powodu jest niezasadne. Powódka nie wykazała jakie czynności pojęła w związku ze skierowaniem sprawy do postępowania windykacyjnego, co generować miało koszty na poziomie 75 złotych.

W ocenie Sądu postanowienia umowy przewidujące wskazane powyżej opłaty stanowią w istocie obejście przepisów o odsetkach maksymalnych i miały stanowić dla pożyczkodawcy dodatkowe źródło zysku. Strona powodowa nie wykazała też, aby ich wysokość była efektem indywidualnych uzgodnień z pozwaną. Ich zastrzeżenie w stosunkach z konsumentem jako nie dotyczące świadczeń głównych stron, uznać należy za niedozwoloną klauzulę umowną, gdyż kształtują one jego sytuację w sposób podobny do lichwy, co jest powszechnie przyjmowane za sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Reasumując, zapisy umowy pożyczki dotyczące opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej oraz opłat związanych z nieterminową spłatą i obsługą zadłużenia przeterminowanego, jako niedozwolone klauzule umowne, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., nie wiązały pozwanego. Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 720 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. i art. 481 § 2 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę należności głównej i skapitalizowanych odsetek umownych łącznie 2.328,09 złotych wraz z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym tj. od dnia 01 września 2016 roku do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części.

O kosztach procesu Sąd orzekł w myśl przepisu art. 102 k.p.c. Pozwany choruje na chorobę nowotworową i jego aktualny stan zdrowia nie pozwala na podjęcie jakiegokolwiek zatrudnienia i pozyskania środków finansowych. Pozwany uzyskuje niewielki dochód, który w zasadniczej części przeznaczona na utrzymanie i zakup leków. W tym stanie rzeczy zdaniem Sądu obciążenie pozwanego dodatkowo kosztami procesu byłoby sprzeczne z zasadami słuszności, dlatego też Sąd postanowił jak w pkt III wyroku.

ZARZĄDZENIE

- (...),
- (...),
- (...)

S., 14 kwietnia 2017 roku